

โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ ๑”

การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอม สร้างคนออกไปรับใช้สังคม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีบทบาทเป็นผู้นำ ที่จะสามารถนำผู้อื่นให้สามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยการยึดการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้ต้องมีคุณลักษณะ ในการใช้ทักษะ การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความรู้ในหลักการบริหาร หลักธรรมาภิบาล การสร้างทีมงาน จิตวิทยาชุมชน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ที่จะพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การจัดการศึกษา การบริหารงานใดๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำ กระจายความรับผิดชอบ อย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยต้องใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในองค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ขององค์กร ในการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบเป็น Systemic Change เป็นการปรับรื้อและปรับปรุงครั้งใหญ่ อันได้แก่ การบริหาร หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิชาชีพ ที่เราเรียกกันว่า ปรับ 4 องค์ประกอบใหญ่ (Components) การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรงที่ดำรงตำแหน่ง ตามสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งนั้น การบริหารมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นและเห็นชัดขึ้น เมื่อองค์กรมีขนาดใหญ่ มีสมาชิกมากขึ้น ลักษณะงานซับซ้อน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ซับซ้อนขึ้น หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างหน่วยงาน นโยบายของรัฐ ตลอดทั้ง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ค่านิยมในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยหลักการ และทฤษฎีต่างๆ ทางการบริหารเพื่อเป็นแนวทางในการทำ ความเข้าใจ ทำนาย ตัดสินใจ และควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ในหน่วยงานให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของหน่วยงาน ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แนวความคิดพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นักทฤษฎีองค์การมีแนวคิดเรื่องทฤษฎีการจูงใจที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow ' s Motivation Theory.1954.) มีความเชื่อว่า

๑. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน トラบใดที่ยังไม่สามารถตอบสนอง ความต้องการได้ ก็เกิดปัญหาความต้องการอยู่ร่ำไป แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนอง ก็จะเลิกสนใจไป

๒. มนุษย์ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน ทางด้านปริมาณความต้องการระดับต่ำ ค่อนข้างมีขอบเขตจำกัด แต่ความต้องการระดับสูงมักจะมีขอบเขตไม่จำกัด

ทฤษฎีการจูงใจของเฮร์เบิร์ต (Herberg 's Motivation Theory. 1959.)มีความเชื่อว่า ปัจจัยที่จูงใจให้คนทำงาน ประกอบด้วย

๑. ความสำเร็จในงานที่ทำ
๒. การได้รับการยอมรับ ยกย่องนับถือ
๓. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ
๔. ลักษณะของงานที่ทำ
๕. ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
๖. ความเจริญเติบโตส่วนบุคคล

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน และการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกระดับได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อ การปฏิบัติงานและต่อองค์การได้อย่างเต็มที่ มีผู้คิดระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม อาทิ แบบแผนของการมีส่วนร่วมแบบเหลื่อมล้ำ (Inequity participatory pattern) มี ๓ แบบ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ ๒๕๔๒, หน้า ๒๒๘)

๑. แบบชายขอบ (Marginal participatory pattern) ได้แก่ ร่วมงาน ร่วมมือ สนับสนุน ร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

๒. แบบบางส่วน (Partial participatory pattern) ได้แก่ ริเริ่มงาน ร่วมงาน สนับสนุน ดำเนินงาน แสดงความคิดเห็น และมีอำนาจตัดสินใจบ้าง

๔. แบบเต็มที่ (Full participatory pattern) ได้แก่ ริเริ่มงาน ดำเนินการ สนับสนุน แสดงความคิดเห็น ร่วมงานและกิจกรรมและมีอำนาจตัดสินใจเต็มที่

ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพล สามารถแปรเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้นนักปราชญ์ทางสังคมศาสตร์ยืนยันว่าเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับชีวิตมนุษย์ เฉพาะในสังคมประชาธิปไตย ในการพัฒนางาน ในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ แม้แต่สถาบันครอบครัวก็ตาม การมีส่วนร่วมในภาพกว้างจะหมายถึงการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิก ด้วยกัน ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ด้วยข้อเท็จจริง

และความเชื่อที่ว่า งานจะสำเร็จได้ก็ด้วย ความร่วมมือของสมาชิก ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือ แห่งการดำรงชีวิตในสังคม หรือองค์กรเดียวกัน

การบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นจะขาดเสียมิได้คือการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล คือ คุณธรรมของนักปกครองนักบริหารที่ดี (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิธีการประยุกต์ใช้หลัก ธรรมาภิบาล ที่เป็นกฎหมายเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ มีนัยดังต่อไปนี้

๑. หลักนิติธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความถูกต้อง คือมีการพิจารณาวินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจ (Decision Making) และสั่งการ (Command) ด้วยความถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง และกฎระเบียบ ข้อบังคับ ระเบียบ วินัยข้าราชการ และจรรยาบรรณครู ซึ่งเป็นข้อบังคับภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของสังคม ถูกต้อง ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ และถูกต้องตรงประเด็นตามหลักวิชา และได้รับความพึงพอใจ จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง 4 งาน อันได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

๒. หลักคุณธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความเหมาะสม คือ รู้จักคิด พุด ทำงาน และปฏิบัติงานได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ บุคคล สังคม และสถานการณ์ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ และหลักความยุติธรรม คือ การวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความชอบธรรม บนพื้นฐานแห่งหลักธรรม หลักการ เหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และตรงประเด็นและด้วยความเที่ยงธรรม คือ ไม่อคติ หรือลำเอียง ด้วยความหลงรัก หลงชัง ด้วยความกลัวเกรง และด้วยความหลง ไม่รู้จริง คือ ขาดข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และสมบูรณ์ เป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัย ตัดสินใจ ให้ความเที่ยงธรรม

๓. หลักความโปร่งใส ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ การทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส ใช้ระบบสารสนเทศสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง 4 งาน

๔. หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการ

๕. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาได้ตระหนัก ถึงความรับผิดชอบต่อร่วมกันในผลของการจัดการศึกษาที่มีผลผลิตคือตัวผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน

๖. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารจะต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการกับทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักการ PDCA เข้ามาตรวจสอบคุณภาพของระบบงาน

ทั้ง 4 งาน อย่างครบถ้วน หากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” นี้ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และกระจายเป็นข้อ ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ พึงใช้ประกอบในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ให้บรรลุความสำเร็จ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาแล้วนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมได้เป็นอย่างดีและยั่งยืนตลอดไป

โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ ๑” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา นำ โดยท่านผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสม ท่านใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนิน หลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการวางแผนซึ่งรวมถึงการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนหา ความรู้ความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนร่วมในเรื่องที่มีความละเอียดซับซ้อน ซึ่งนายประจวบโชค สร้อยสม ผู้อำนวยการ วิทยาลัยบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ ๑” เป็นผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางเว็บไซต์ ข่าวประชาสัมพันธ์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line official ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีการดำเนินการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร การให้ความสำคัญกับการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริม หน่วยงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใส ดังนี้

๑. เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
๒. เข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
๓. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. เข้าร่วมประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๕. เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา
๖. ปฐมนิเทศนักเรียน ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง
๗. ร่วมกิจกรรมวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
๘. ร่วมกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๙. ร่วมกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมเข้าร่วมประชุมกับผู้บริหารกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารเข้าประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการประจำบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารเข้าร่วมประชุมข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภายนอกศึกษา

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารปฐมนิเทศนักเรียน
ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและประชุมเครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารร่วมกิจกรรมวันคล้ายวันเฉลิม
พระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารร่วมกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ผู้อำนวยการประจวบโชค สร้อยสมและคณะผู้บริหารร่วมกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว